

Prof. dr. Enes Karić

Ime i prezime

Enes Karić

Kontakt telefon

tel: +387 33 232 - 982

fax: +387 33 232 – 981

(Kratka biografija i izbor iz bibliografije)

Enes Karić je rođen 16. maja 1958. (otac Emin, majka Sabiha, Višnjevo, Travnik, Bosna i Hercegovina).

Osnovnu školu je završio 1973. u Han-Biloj (Travnik).

Srednju (petogodišnju) Gazi Husrev-begovu medresu završio je u Sarajevu 1978., a potom se iste godine upisao na Fakultet političkih nauka i Fakultet islamskih nauka. Na **Fakultetu islamskih nauka** diplomirao je 1981., a na **Fakultetu političkih nauka** 1982. godine.

Postdiplomski studij iz filozofije je upisao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i magistrirao 1986. (tema: **Odnos grčke i islamske filozofije u enciklopediji Ihvanus-Safa**).

Doktorirao je 1989. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu (tema: **Hermeneutički /tefsirski/ problemi prevođenja Kur'ana**).

Na **Fakultetu islamskih nauka** izabran je za asistenta 1981. godine na predmetu **tefsir (tumačenje Kur'ana)**. Godine 1986. izabran je za predavača na istom predmetu, a potom 1989. i za docenta. Godine 1991. biran je za vanrednog profesora tefsira. Godine 1999. biran je u zvanje redovnog profesora na Fakultetu islamskih nauka, na predmetu tumačenje Kur'ana (tefsir).

U periodu 1976. – 1977. bio je glavni i odgovorni urednik **Zemzema**, zatim 1989. – 1990. glavni i odgovorni urednik **Islamske misli**. Bio je član redakcije **Zbornika Fakulteta islamskih nauka, Muslimanskoga glasa i Ljiljana**.

U periodu od 1984. do danas objavljivao je rasprave, prijevode (sa arapskog i engleskog), eseje, polemike i prikaze knjiga u sljedećim sarajevskim, zagrebačkim i beogradskim listovima i časopisima: **“Islamska misao”**, **“Dijalog”**, **Život**, **“Kulturni radnik”**, **“Filozofska istraživanja”**, **“Kulture istoka”**, **“Znakovi vremena”**, **“Glasnik VIS”-a** i **“Takvim”**, **“Lica”**, **“Izraz”**, **“Muallim”**, **“Oslobodenje”**, **“Dnevni Avaz”**, **“Erazmus”**, **“Slovo”**...

Boravio je više puta na specijalizacijama na univerzitetu Al-Azhar, Kairskom univerzitetu, zatim na univerzitetu Yale (SAD) i Oxford (Vel. Britanija). Godine 2002. proveo je ljetnji semestar na Fullbrightovoj stipendiji na univerzitetu u Kaliforniji, Santa Barbara (UCSB). Član je savjeta fondacije za očuvanje rukopisnog nasljeđa islama (Al-Furqan), koju je osnovao Ahmed Zeki Yamani 1991. godine u Londonu.

Član je savjeta časopisa *Islamic Studies* (Pakistan), kao i savjeta časopisa *American Journal of Social Sciences* (Herndon, USA).

Akrivni je član je Kraljevske akademije nauka «Alu l-Bayt» u Ammanu, Jordan.

Tokom 1994.-1996. bio je ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u Vladi R&F Bosne i Hercegovine u vladi čiji je predsjednik bio Haris Silajdžić.

Tokom avgusta i septembra 2005. godine bio predložen za reisu l-ulemu od deset izbornih okruga Sabora Islamske zajednice u BiH i bošnjačkoj dijaspori. Na izborima za reisu l-ulemu koji su održani 25. septembra 2005. godine dr Enes Karić je poražen od dr Mustafe Cerića, reisu l-uleme u Bosni i Hercegovini. (Dr Mustafa Cerić je dobio 180 glasova, a dr Enes Karić 119 glasova).

Učestvovao na mnogim simpozijima posvećenim filozofiji, hermeneutičkim /tefsirskim/ istraživanjima, povijesti tumačenja svetih tekstova (a posebno Kur'ana), globalizaciji, i sl. u Tunisu (1997.), Parizu (1997.), Leidenu (1998.), Hannoveru (2000.), Rijadu (2001.), Cambridgeu (1997.), Tokiju (1999.), Grazu (2000.), Yale University (New Haven), februar 2008., Boston University, februar 2008. itd. Također je pozivan da drži predavanja na Institut fur Religionswissenschaft an der Karl-Franzens-Universität, Graz, Karićeva studija pod naslovom **Historijsko-civilizacijski značaj mističnog tumačenja Kur'ana (The Significance of Sufism in the History of Islamic Civilization: Its place and Value in the Universal and Perennial Process of Spiritual Inquiry)** je odabrana u programima UNESCO-a i objavljena u posebnim izdanjima posvećenim različitim aspektima islamske kulture (Various Aspects of Islamic Culture). Urednik ove sveske je prof. dr Ekmeleddin Ihsanoglu.

Karić je ovom saradnjom sa UNESCO-om dobio status njegova eksperta.

Enes Karić je objavio i nekoliko radova (posvećenih islamu u Evropi i euro-islamskoj kulturnoj baštini) na arapskom jeziku u dnevnim novinama *Aš-Šarq al-Awsat*, u kuvajtskom časopisu al-Mujtama'a, itd. Na arapskom jeziku objavio u rijadskom časopisu "Al-Faisal" nekoliko studija koje se bave islamom u Evropi, susretom civilizacija. U "Al-Faisal" objavio također i studiju o životu i djelu velikog alima Bosne, Mehmeda Handžića.

Obavio i objavio na desetine intervjuja sa poznatim profesorima islamskih nauka kao što su Seyyed Hossein Nasr, Annemarie Schimmel, Abdalwahab Bouhdiba, Abdulhakim Murad, itd. Obavio je i intervju sa kraljem Maroka Hasanom II.

Sada radi kao redovni profesor na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, također bio je predsjednik Upravnog odbora Filozofskog fakulteta u Sarajevu u periodu 2000.- 2004.. Saradnik je na postdiplomskim studijama na Filozofskom, Islamskom i Pravnom fakultetu. Urednik je *Anala* (časopis Gazi Husrevbegove biblioteke u Sarajevu) do perioda 2006. godine. Akademske 2002-2003. kao i akademske 2003.- 2004. predavao je predmet "Kultura islama" na Univerzitetu u Ljubljani (Republika Slovenija). Od 2. oktobra 2003. godine izabran za dekana Fakulteta islamskih nauka. Tu dužnost obavljao do 2. oktobra 2007. godine Enes Karić se posebno bavi svojom užom oblašću, poviješću tumačenja Kur'ana i metodologijom tumačenja Kur'ana

Učešće na međunarodnim simpozijima:

1. Učestvovao na impoziju u Tunizanskoj Akademiji nauka i umjetnosti o temi: Le Rationnel et l'irrationnel / Al-Ma'qûl wa l-Ilâma'qûl (Rencontres Internationales de Carthage, Tunis), 10 – 15. oktobar 1997. godine. Enes Karić je održao predavanje Responsibility of Mind and Irresponsibility of Modern Science (objavljeno na engleskom u:).

2. Učestvovao na The Fifth EXPO-Discourse, 20-21. oktobar 2000. godine u Hanoveru, u sklopu manifestacije The World Exposition EXPO 2000. Tema simpozija: Philosophical Dialogue of Religions instead of Clash of Civilizations in the Process of Globalization. Enes Karić je održao predavanje pod naslovom: Philosophical Dialogue of Religions instead of Clash of Civilizations in the Process of Globalization, from an Islamic Perspective. (Objavljeno na engleskom: na njemačkom: na arapskom:).

AUTORSKE KNJIGE ENESA KARIĆA

1. **Enciklopedija Ihvanus-safa**, izd. *Vrhovno isl. starješinstvo*, Sarajevo, 1986. (Magistarska radnja objavljena u 500 primjeraka, bavi se djelom RASA'ILU AL-IKHWAN AL-SAFA (Traktati ili enciklopedija Iskrene braće, tajnog filozofskog saveza koji je živio u Basri oko 950. godine po Isa a.s.). Karić u ovoj monografiji o ovoj drevnoj enciklopediji detektira i opisuje utjecaje grčkog filozofijskog nasljeđa na klasično islamsko mišljenje u Bagdadu, Basri i Kufi u X stoljeću. Karić je opisao traktate iz numerologije, geometrije, astronomije, geografije, muzike, logike (Porfirijeve Isagoge), zatim traktate koji se bave Aristotelovim Kategorijama, Prvim analitikama, Drugim analitikama, mineralogijom, meteorologijom, embriologijom, itd. Ovo se Karićevo djelo bavi i pitanjem filozofijske terminologije, kako su drevni Arapi transkribirali grčke filozofijske pojmove, itd. Ukratko, Karićeva monografija o Traktatima ili Enciklopediji Iskrene braće opisuje na koji je način ostvaren dijalog filozofa Bagdada iz X stoljeća po Isa a.s. i grčke filozofije iz vremena Pitagore, Sokrata, Aristotela, Porfirija...
2. **Uvod u tefsirske znanosti**, *Fakultet islamskih nauka*, Sarajevo, 1986. Ovaj Karićev *Uvod u tefsirske znanosti* je fakultetski udžbenik iz hermeneutike i egzegeze Kur'ana, napose herm. i egzeg. klasičnog perioda. Osim opisa problema kojim se bavila klasična islamska teorija recepcije svetog štiva, autor donosi i suvremene evropske hermeneutičke i egzegetske teorije koje su Evropljani domislili tokom svog višestoljetnog susreta sa Kur'anom.
3. **Hermeneutika Kur'ana**, izd. "Filozofska istraživanja", Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1990. Djelo *Hermeneutika Kur'ana* je Karićeva doktorska disertacija odbranjena na Filološkom fakultetu u Beogradu, 1989. godine. Tematika kojom se ova disertacija bavi privukla je pozornost časopisa i biblioteke Hrvatskog filozofskog društva "Filozofska istraživanja", te je u cjelosti i objavljena u trećem kolu (1990. godine). Knjiga "Hermeneutika Kur'ana" bavi se klasičnim pitanjima i problemima hermeneutike i egzegeze Kur'ana i približava tu problematiku našem čitateljstvu koje je upućeno u suvremene teorije recepcije. Komparativnom i kontrastivnom analizom Karić dokazuje da su na islamskom istoku u periodu od 700. – 1400. godine nastale mnogobrojne teorije recepcije Svetoga Teksta, a mnoge su izvršile izravan utjecaj na evropske teorije recepcije. Karić posebno raspravlja, u nekoliko poglavlja, o hermeneutičkim konsekvencama "konsonantiziranja" i "vokaliziranja" Kur'anskog teksta, te pitanjima koje ta dva procesa u "čitanjima Kur'ana" (kiraetima Kur'ana) imaju u znanostima semitistike. "Semiti u semitskim pismima prvo razumijevaju Sveti Tekst, tek ga potom čitaju, dok većina indoevropskih naroda u svojim pismima prvo čitaju Sveti Tekst, tek ga potom razumijevaju", - jedna je od poruka ove Karićeve knjige. U ovom djelu autor je pokazao da Gadamerove, Massignonove, Lohmanove, de Saussureove... teorije o govoru, jeziku i tekstu imaju svoje korespondirajuće teorijske pandane u teorijama recepcije na islamskom istoku.
4. **Tefsir** (prošireno izd. "Uvoda u tefsirsku nauku"), izd. Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995. godine. Ovo prošireno izdanje "Uvoda u tefsirsku nauku" objavljeno je kao dodatni komentar Karićevom Prijevodu Kur'ana.
5. **Bosna sjete i zaborava** (zbirka eseja), izd. Durieux, Zagreb, 1997. godine. Eseji su pisani u periodu 1988. – 1997. godine i tretiraju neke aspekte duhovne Bosne (susret religijskih univerzuma, kršćanstva, judaizma i islama, Bosna kao dvostruko predvorje, Zapadu na Istok i Istoku na Zapad, i sl.). Nekoliko eseja iz ove knjige prevedeno je na njemački i engleski jezik (vidi bibliog.).
6. **Eseji od Bosne**, izd. "Sejtarija", Sarajevo, 1999. Eseji o duhovnoj Bosni napisani u periodu 1996. – 1999.

7. **Essays (on behalf) of Bosnia**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2000. Ova knjiga na engleskom jeziku je izbor iz dvije Karićeve knjige eseja o Bosni i njenim duhovnim i religijskim komponentama, s posebnim osvrtom na islam.
8. **Bošnjačka ideja**, izd. "Globus", Zagreb, 2002. Ovo djelo je napisano u saradnji sa prof. dr Šaćirom Filandrom a bavi se životom i djelom Adilbega Zulfikarpašića, velikog bosanskog i bošnjačkog političara i kulturnog mecene.
9. **The Bosniac Idea**, izd. «Globus», Zagreb, 2004. Ovo djelo je Karić objavio u saradnji sa Šaćirom Filandrom.
10. **Essays on our European never-never land**, izd. «OKO», Sarajevo, 2004.
11. **Maqalat Busniyyah (مَقَالَاتُ بوسْنِيَّة)**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2004.
12. **Prilozi za povijest islamskog mišljenja u Bosni i Hercegovini u XX. Stoljeću**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2004.
13. **Eseji o nedodinu**, izd. Šahinpašić, Sarajevo, 2004.
14. **Kako tumačiti Kur'an**, izd. Tugra, Sarajevo, 2005.
15. **Crni tulipan (putopis hodočasnika iz Bosne)**, izd. Tugra, Sarajevo, 2008.
16. **Mehmed Džemaludin Čaušević**, izd. Dobra knjiga, Sarajevo, 2008.
17. **Dželaludin as-Suyuti, život i komentatorsko djelo**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2009.
18. **Pjesme divljih ptica (roman)**, izd. Tugra, Sarajevo, 2009.
19. **Die Schwarze Tulpe (Reisenotizen eines bosnischen Mekkapilgers), Edition Avicenna, Munchen, 2009.**
20. **Prijevod Kur'ana na bosanski, komentatorske bilješke i pogovor**, izd. Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995. Ovaj prijevod Kur'ana (1339 stranica) je plod Karićevih uvida u klasičnu i savremenu hermeneutičku i egzegetsku islamsku i zapadnu literaturu i izvore. Prijevod je objavljen zajedno sa originalnim tekstom, u formi face-to-face. Karićev pogovor "Kur'anski univerzum", objavljen kao završni komentar svome prijevodu Kur'ana, je opsežna rasprava koja tematizira mjesto Kur'ana u klasičnoj i savremenoj duhovnosti islama. Posebno je stavljen akcenat na ulogu Kur'ana u današnjem svijetu i u dobu planetarnog "susreta religija i kultura".
21. **Politička i ideologijska tumačenja Kur'ana i islama (hrestomatija tekstova)**, izd. Kulturni radnik, Zagreb, 1990.
22. Zbornik tekstova koje je Karić preveo s arapskog i engleskog jezika. Tekstovi tematiziraju moderne ideološke i političke interpretacije svetih tekstova, posebice Kur'ana. Ovaj se zbornik bavi teorijskim problemima ideologije revivalizma i fundamentalizma u tradicionalnim zemljama islama u kontekstu njihovog susreta sa Modernom. Zbornik uključuje i tekstove koji kritički pokazuju kako ideološki i politički pokreti Srednjeg i Bliskog istoka koriste i utilitariziraju Poruku svoje *Scriptura Sacra* u borbi za intelektualnu, ideološku, političku, kulturnu, ekonomsku... (pre)vlast. Autori tekstova uvrštenih u ovaj zbornik su poznati profesori (Ivonne Haddad, John L. Esposito, Abdulaziz Sachedina, Michael M. J. Fischer, Khurshid Ahmad, Khalid M. Ishaque, itd.).
23. **Kur'an u savremenom dobu (hrestomatija tekstova)**, izd. Svjetlost, Sarajevo, 1991. U ovom zborniku tekstova, pisanih od muslimanskih i nemuslimanskih autora, pokazuje se divergentnost savremenih pristupa Kur'anu. Autor hrestomatije donosi tekstove od evropskih i američkih kur'anologa s područja današnjeg mističkog, jezičko-analitičkog, tradicionalnog, racionalnog... tumačenja Kur'anskog teksta. Ova Karićeva hrestomatija tekstova o Kur'anu bila je prva opsežnija hrestomatija objavljena nakon poznatih djela Nerkeza Smailagića. Politička i ideologijska tumačenja Kur'anskog teksta javila su se i kao raličite "teorije oslobođenja" muslimanskih naroda od kolonijalizma.

24. **Tumačenje Kur'ana i ideologije XX stoljeća**, izd. "Bemust", Sarajevo, 2002. Ovaj zbornik tekstova ima blizu 650 stranica i u njemu je Karić preveo i objavio tekstove o tumačenju Kur'ana u djelima Muhammeda Abduhua, Rešida Ridaa, Sejjida Kutba, Abu l-Ala Mevdudija, Hasana Benna, Mahmuda Šeltuta i drugih savremenih mufessira.
25. **Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate**, izd. "Pravni centar", Sarajevo, 1996. U ovom zborniku Karić je preveo i prezentirao tekstove o temi ljudskih prava te o debati koja se o tome vodi između nekih zapadnih i islamskih krugova.
26. Ihvanus-safa, **Rasprava čovjeka sa životinjama** (prijevod s arapskog i predgovor), izd. "El-Kalem", Sarajevo, 1991. Ova je rasprava jedna od opsežnijih poslanica iz "Enciklopedije Iskrene Braće". Rasprava je, tvrdi Karić u svom predgovoru za ovaj prijevod, pisana prije hiljadu godina i zanimljiv je primjer tadašnjeg filozofijskog diskursa o kosmologiji i antropologiji, posebno o temama kao što su: retardiranost čovjekove tjelesnosti (u odnosu na tzv. animalnu tjelesnost), arhetipi rodova i vrsta, duhovnoj evoluciji i involuciji, itd. Ova je rasprava tokom XIX i XX stoljeća na Zapadu ocijenjena dvojako: kao filozofska poslanica koja anticipira Darwina (npr. Fr. Dieterici, *Die Philosophie der Araber im X. Jahrhundert, II: Die Naturschauung und Naturphilosophie der Araber im zehnten Jahrhundert aus den Schriften der Lauteren Bruder, Der Darwinismus im X. und XI. Jahrhundert*, Leipzig-Berlin, 1858-1891.) ali i kao "pobijanja darvinizma" stoljećima prije nastanka ovog evropskog izma. Rasprava je tokom XIX i XX stoljeća prevedena na njemački, engleski, ruski, itd. (Pogovor za ovo sarajevsko izdanje napisao je Dževad Karahasan).
27. **Islamski fundamentalizam – šta je to?** (hrestomatija priređena u saradnji sa Nusretom Čančarom), izd. Mešihat Islamske zajednice, Sarajevo, 1990. Tokom 1990. godine na Fakultetu islamskih nauka održan je simpozij o temi "Islamski fundamentalizam – šta je to? U istoimenom zborniku sabrane su rasprave i diskusije učesnika simpozija.
28. S. M. H. Tabatabai, **Kur'an u islamu** (prijevod s arapskog urađen u saradnji sa Nusretom Čančarom), izd. Kulturno odjeljenje ambasade Islamske Republike Iran, Beograd, 1991. Djelo *Kur'an u islamu* primjer je suvremene šiitske ezoteričke rasprave o Kur'anu. Tabataba'i je tradicionalni iranski filozof koji je tokom XX stoljeća napisao veliki ezoterički komentar Kur'ana *el-Mizan*. Knjiga *Kur'an u islamu* umnogome je rezime tog njegovog opsežnog komentatorskog kompendijuma.
29. Seyyed Hossein Nasr, **Susret čovjeka i prirode** (prijevod s engleskog), izd. Svjetlost, Sarajevo, 1992., drugo izdanje "El-Kalem", 2001., treće izdanje VBZ, Zagreb 2009. godine. Ovo Nasrovo djelo, čiji originalni engleski naslov glasi *The Encounter of Man and Nature, The Spiritual Crisis of the Modern Man* (Allen & Unwin, London, 1968.), je zbornik njegovih predavanja na univerzitetu u Chicagu (serijal tzv. "Rockfelerovih predavanja") koja je Nasr održao tokom maja 1966. Profesor Nasr (danas radi kao redovni profesor na George Washington University, Washington D.C.) u ovom je djelu, sa filozofskog stanovišta, izložio uzroke ekološke katastrofe koja hara svijetom. Moto ove knjige je: "Bez čovjekovog mira s nebom ne može biti ni čovjekovog mira sa Zemljom!"
30. Abdel-Wahab Bouhdiba, **Vrt milovanja (izvorni naslov Sexuality in Islam, Seksualnost u islamu)** (prijevod s engleskog u saradnji s Rešidom Hafizovićem), izd. Ljiljan, 1994. Djelo *Sexuality in Islam* autora Abdel-Wahaba Bouhdibe, predsjednika tunižanske Akademije nauka i umjetnosti, je doktorska disertacija odbranjena na Sorboni (Pariz). Djelo je filozofska rasprava, štivo koje raspravlja o statusu tjelesnog u islamu, o kulturi seksa i seksualnosti u islamskoj kulturi i civilizaciji. Ovaj Karićev i

Hafizovićev prijevod naišao na veliki prijem čitateljstva u Bosni, Hrvatskoj i Sloveniji.

31. El-Ghazali, **Niša svjetlosti** (prijevod s arapskog), izd. Mešihat Islamske zajednice u Zagrebu, Zagreb, 1995. Ezoterička rasprava o svjetlosti, u biti komentar kur'anskim stavcima koji govore o svjetlosti. Ova el-Ghazalijeva rasprava prevedena je na engleski, francuski, njemački, ruski, talijanski, španski... S Karićevim prijevozom bosanski se jezik pridružio evropskim jezicima u/na kojima se čita ova izvanredna el-Ghazalijeva rasprava.
32. El-Ghazali, **Znamenja u Allahovim stvorenjima** (prijevod s arapskog), izd. "Ljiljan", Sarajevo, 1994., Drugo izdanje "Ljiljan", Sarajevo, 2001. godine. Ovo el-Ghazalijevo djelo je kosmološka rasprava, a njena posebna vrijednost je u činjenici da ona predstavlja opis i tumačenje fizičkog i duhovnog neba u kojem su živjeli klasični islamski filozofi. Nebo i Zemlja kao izvor ljepote, te estetski užitak koji čovjek ima kad gleda "dubine nebeskog plavetnila", posebna je tema ove el-Ghazalijeve rasprave. U Bosni je djelo naišlo na dobar prijem, čemu svjedoči i nedavno objavljeno drugo izdanje.
33. Toshihiko Izutsu, **Sufizam i taoizam** (prijevod s engleskog u saradnji sa Rešidom Hafizovićem), izd. Logos, Sarajevo-Publishing, Sarajevo, 1995. Toshihiko Izutsu, bivši profesor islamskih studija na Mc Gillu (Montreal, Kanada) je ovo svoje djelo napisao tokom skoro dvadesetogodišnjeg boravka na islamskom istoku, posebno u Teheranu. *Sufism and Taoism* je, po ocjenama poznavalaca ove tematike, najljepša i najbolje napisana komparativna i kontrastivna analiza ovih drevnih učenja, sufizma i taoizma, u engleskom jeziku. Središnja tema djela je čovjek ili, bolje kazano, metahistorijska antropologija, tako kako je tumači sufizam i taoizam. Djelo sadrži preko tri stotine dužih citata od drevnih autoriteta sufizma (npr. Ibn 'Arabi) i taoizma (Lao Tzu i Chuang Tzu, itd.).
34. Knud Holmboe, **U susret Omeru Muhtaru** (prijevod s engleskog), izd. "Bemust", Sarajevo, 1996. Putopis kroz Sjevernu Afriku iz pera Knuda Holmboea tokom 1930. godine. Putopis govori o antikolonijalnoj borbi Omera Muhtara.
35. **Kur'an u savremenom dobu I i II dio** (hrestomatija tekstova), izd. "Bosanski Kulturni Centar" i "El-Kalem", Sarajevo 1998. godine. Ovo opsežno djelo (ukupno 1450 stranica) među svojim koricama tematizira savremene muslimanske i nemuslimanske teorije o Kur'anu. Ova hrestomatija razgovjetno pokazuje da danas imamo tradicionalna, racionalna, revivalistička, fundamentalistička, literalistička, mistička, egzistencijalistička, evolucionistička, ideologijska, scijentistička... čitanja i tumačenja Kur'ana. Karićev odabir autora i tekstova otkriva njegovu namjeru da prezentira mnoštvo današnjih divergentnih tumačenja Kur'ana koja su često međuse suprotstavljena. S. H. Nasr, Jane Damen McAullife, R. A. Jullandri, J.J. G. Jansen, M. Fischer, John L. Esposito, Yvonne Haddad, A. T. Welch, itd. samo su neki od autora tekstova u ovoj hrestomatiji.
36. **Semantika Kur'ana** (hrestomatija tekstova), izd. "Bemust", Sarajevo 1999. Knjiga ima 736 stranica a selektirani tekstovi bave se u prvome redu pitanjima kur'anskog *Weltanschauung*a koji izvire iz kur'anskog jezika. Karić je odabrao tekstove koji o jeziku Kur'ana govore sa stanovišta lingvistike koju je u Evropi inspirirao Ferdinand de Saussure, ali i W. von Humboldt i drugi sada već klasični jezikoslovci i filozofi jezičko-analičke filozofije. Karić se posebno oslanja na djelo *God and Man in the Qur'an* od Toshihika Izutsua, u kojem se, sa stanovišta semantičkih studija, govori o "ključnim riječima" (key terms) Kur'ana. Primarni cilj ove knjige je opći prikaz savremenih strukturalističkih studija o Kur'anu, tj. Kur'anu kao kur'anskoj riječi, kao kur'anskom govoru, kao kao kur'anskom jeziku, te napokon i Kur'anu kao svetome

tekstu. Ova se Karićeva hrestomatija bavi, istina sporednije, i pitanjima polisemije, homonimije, sinonimije, geminacije, haplologije... u Kur'anu. Donesene su i studije koje se bave poviješću klasične arapske leksikografije.

37. **Šerijatsko pravo u savremenim društvima**, priredili Fikret Karčić i Enes Karić, izd. "Pravni centar", Fond otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 1998. Ovaj zbornik prevedenih tekstova sa arapskog i engleskog jezika fokusira se na savremena pravna tumačenja Kur'ana i šerijata. Knjiga na 357 stranica govori o savremenim metamorfozama pravne hermeneutike Kur'ana i posljedicama tih metamorfoza po današnja muslimanska društva.
38. **Robert Irwin, Hiljadu i jedna noć na Zapadu**, izd. "Ljiljan", Sarajevo, 1999. godine. Robert Irwin, profesor arapskog jezika na univerzitetu Oxford, također i predavač srednjovjekovne povijesti na univerzitetu St. Andrews, napisao je ovaj svoj priručnik za čitanje **Hiljadu i jedne noći** s ciljem da pokaže koliko tom klasičnom arapskom zborniku priča duguje Evropa, zapravo koliko **Hiljadu i jednoj noći** duguju La Fontaine, Chaucer, Jacob i Wilhelm Grimm, Goethe, Umberto Eco, Irwing Washington, Pier Paolo Pasolini, P. Casanova, Jorge Luis Borges i mnogi drugi. Karićev bosanski prijevod ovog Irwinova djela ima 507 stranica.
39. **Zapad i islam, ka dijalogu**, zbornik predavanjapriredio Ekmeleddin Ihsanoglu, preveli s engleskog Enes Karić i Ahmet Alibašić, izd. "el-Kalem", Sarajevo, 2001. godine. U istanbulskom Centru za proučavanje islamske povijesti, kulture i civilizacije predavanja su održali Hillary R. Clinton, Hajo Funke, Murad W. Hofmann, Ingmar Karlsson i Bassam Tibi o temi odnosa islama i Zapada. Knjiga **Zapad i islam, ka dijalogu** pisana je protiv teza Semuela P. Huntingtona o "sukobu civilizacija".
40. Bernard Lewis, **Kulture u konfliktu**, izd. "Ljiljan", Sarajevo, 2002. godine. Karić je ovo djelo preveo sa engleskog originala, Cultures in Conflict.
41. **Uloga srpskih orijentalista u opravdanju genocida nad muslimanima Balkana**. Ovo djelo napisao je Norman Cigar na engleskom pod naslovom The Role of Serbian orientalis in Justification of Genocide against Muslims of the Balkans, a Karić ga je na bosanski preveo u saradnji sa Ahmetom Alibašićem. Pojavilo se u izdanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo, 2000. godine.
42. Ebu Hamid El-Gazali, **Savjeti vlastima**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2001. godine. Karić je ovo djelo preveo sa arapskog originala (Et-Tibru l-Mesbuk fi nasihati l-Muluk), a bavi se Gazalijevom teorijom države, upravljanja i vlasti.
43. Malise Ruthven, **Islam**, preveo na bosanski Enes Karić. Ovo djelo na engleskom se pojavilo u izdanju Oxford University Pressa, u okviru biblioteke Very Short Introduction. Karićev bosanski prijevod ovoga djela objavljen je 2002. godine u sarajevu u izdanju izdavačke kuće "Šahinpašić".
44. **Izabrana djela Mehmeda Handžića** (izd. *Ogledalo*, Sarajevo, 2000.) u šest svezaka. Karić je ovo monumentalno izdanje priredio za objavljivanje u saradnji sa akademikom prof. dr. Esadom Durakovićem. U IV svesku objavljena je i opsežna Karićeva studija o Mehmedu Handžiću.
45. **Reis Džemaluddin Čaušević, prosvjetitelj i reformator** (izdanje "Ljiljana" u dva sveska). Karić je priredio ovo izdanje za objavljivanje u saradnji sa prof. dr. Mujom Demirovićem.
46. **Bosanske muslimanske rasprave**, (u sedam knjiga), izdanje izdavačke kuće "Sedam", Sarajevo, 2003. godine. U ovih sedam knjiga Karić je sabrao najznačajnije rasprave koje su napisali Bosanski muslimani na bosanskom jeziku u periodu između 1890. i 1937. godine o temama napretka, obnove islamskih institucija, pitanjima opstanka muslimana u Evropi, itd.

47. **Maqalat Busniyyah (مقالات بوسنيّة)**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2004.
48. **Prilozi za povijest islamskog mišljenja u Bosni i Hercegovini u XX. Stoljeću**, izd. El-Kalem, Sarajevo, 2004.
49. **Crni tulipan (putopis hodočasnika iz Bosne)**, izd. Tugra, Sarajevo, 2008.
50. **Pjesme divljih ptica (roman)**, izd. Tugra, Sarajevo, 2009.

1. **Die Schwarze Tulpe (Reisenotizen eines bosnischen Mekkapilgers)**, Edition Avicenna, Munchen, 2009.
2. **The Land of Unexhaustible Inspiration**, In: Rabia Ali and Lawrence Lifschultz, **Why Bosnia? Writings on the Balkan War**, Connecticut (Stony Creek), 1995. pp. 122 – 125. Esej (prethodno objavljen na bosanskom pod naslovom *Zemlja neiscrpnih inspiracija*) bavi se opkoljenom Bosnom (1992. - 1995.).
3. **The Interpretation of the Qur'an and the Destiny of the Islamic World**, In: *Islamic Studies*, (Islamabad, Pakistan), Vol. 36 No. I, 1997., pp. 5 – 19. Ova studija izvrgava kritici suvremene fundamentalističke i revivalističke trendove u tumačenju Kur'ana (i islama). Kritika je pisana sa pozicija klasične hermeneutike Kur'ana, s pozicija Kur'ana kao "otvorenog teksta" na kojemu se gradila "otvorena civilizacija". Studija govori i o apsorpcionim i integrirajućim moćima klasičnog islamskog doba, te redukcionističkim sklonostima modernih fundamentalističkih pokreta u muslimana.
4. **Nasr: Thinker of the Sacred**, In: *The Philosophy of Seyyed Hossein Nasr*, The Library of Living Philosophers (Volume XXVIII), Chicago, 2001. Esej o filozofiji svetog (philosophy of the Sacred) u djelu savremenog filozoda S.H. Nasra. Esej je prethodno objavljen na bosanskom kao pogovor prijevodu Nasrove knjige "Susret čovjeka i prirode", Svjetlost, Sarajevo, 1992. godine (135 – 143.). Ovaj esej predstavlja filozofa S.H. Nasra našoj javnosti, ističe njegove sklonosti ka metapovijesnom dijalogu drevnih filozofija, napose *philosophia perennis* i *sophia perennis*.
5. **Die Klassische und zeitgenossische Hermeneutik des Korans im Licht neuerer rezeptionstheorien**, In: *Synthesis Philosophia*, Vol. 4. Fasc. I, izd. "Filozofska istraživanja", Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1989. Studija na njemačkom u kojoj se komparira klasična i savremena hermeneutika Kur'ana u svjetlu novijih teorija recepcije. Na njemački prevela Silvia Sladić.
6. **Islam in Contemporary Bosnia**, In: *Islamic Studies*, Vol. 36., No. 3., 1997, pp. 477 – 482. U ovoj raspravi Karić govori o islamskoj kulturnoj i civilizacijskoj komponenti Bosne, s posebnim osvrtom na savremenost. Bosna tokom svoje povijesti nije nikada postala zemlja jedne vjere, poruka je ovog eseja. Multikulturalnost Bosne mora se imati u vidu kad god se raspravlja o budućnosti Bosne.
7. **In Europe there are no indigenous and imported religions**, In: *Islamic Studies*, Vol. 37, No. 1, 1998. pp. 117 – 123. Predavanje održano na Fitzwilliam koledžu na Kembriđu 1997. godine. Ova Karićeva rasprava govori o Evropi kao "religijski koloniziranom kontinentu," budući da su sve mnogoljudne evropske religije došle sa Istoka. Karić osporava tezu o Evropi kao "ekskluzivno" kršćanskom kontinentu. Tvrdi da danas treba promovirati teoriju o "naporednosti i koegzistenciji više istoka i više zapada" na Istoku i Zapadu.
8. **Das Todesgeschäft**, In: Dunja Melčić, **Das Wort im Krieg**, Frankfurt a/M, 1995., pp. 159 – 160. Kratka priča o smrti. Na njemački prevela Dunja Melčić.
9. **Responsibility of Mind and Irresponsibility of Modern Science**, In: *Le rationnel et l'irrationnel*, Carthage, Tunis, 2000. Predavanje održano na tunižanskoj Akademiji nauka i umjetnosti (na simpoziju održanom od 10.-15. novembra 1997. godine, tema simpozija *Le rationnel et l'irrationnel*). Ova Karićeva rasprava fokusira se na problem

neodgovornosti implementacije tzv. "naučnih dostignuća". Rasprava elaborira sintagmu "neodgovorni um".

10. **Qira'at and the Translation of the Qur'an**, In: *Persidangan Penterjemahan Antarabangsa Ke-7 (7th International Conference on Translation)*, Kuala Lumpur, Malaysia, 1999. godine. Rasprava u kojoj se govori o fenomenu varijantnih čitanja Kur'ana i nemogućnosti sinhronog prevođenja svih varijantnih čitanja islamske *Sriptura Sacra*.
 11. **The Businnes of Death**, In: *Suitcase (A Journal of Transcultural Traffic)*, No. 3, Los Angeles, 1998., p. 291. Engleski prijevod kratke priče o smrti.
 12. **Moral Tuition and Education**, In: *Sophia*, Vol. 7, No. 1, Summer 2001., Oakton (USA), pp. 109 – 116. Rasprava posvećena savremenim teorijama obrazovanja, napose odgoju i obrazovanju. Karić se zalaže za skladno spajanje i zajednički nastup "odgojenog obrazovanja" i "obrazovanoga odgoja" u školama današnjeg doba.
 13. **Islamische Reform-Bewegungen bei den Bosniaken**, objav. u: *Islam in Bosnien und Herzegowina und Deutchland (Islam u Bosni i Hercegovini i Njemačkoj)*, izdavač Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, juli 2008.
- **The Bosniac Idea** (in collaboration with Šaćir Filandra), Zagreb,
 - **Essays on behalf of Bosnia**, Sarajevo,
 - **Essays on our European Never-Never Land**, Sarajevo,
 - **Contributions to Twentieth Century Islamic Thought in Bosnia and Herzegovina**, Sarajevo,
 - **The Black Tulip**, Sarajevo

Ažurirano: 29.11.2011.